

Sygnatura akt **IC 164/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

25 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Dominika Romanowska

Protokolant: Anna Gniwek

po rozpoznaniu na rozprawie 11 sierpnia 2016 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa **M. O.**

przeciwko **Politechnice (...)** z siedzibą we **W.**

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 23.370 zł (dwadzieścia trzy tysiące trzysta siedemdziesiąt złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 05 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty

II. oddala dalej idące powództwo;

III. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1.580 zł tytułem kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 sierpnia 2015 r. powód M. O. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej Politechniki (...) kwoty 75 030 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 5 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, a także kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powód podał, że zawarł z generalnym wykonawcą zadania pod nazwą „(...) – zlokalizowanej przy pl. (...) we W.” – (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) S.A. z siedzibą we W. umowę nr (...)/bud. (...). Powód w drodze negocjacji ustalił z generalnym wykonawcą szczegółowe warunki współpracy dotyczące realizacji inwestycji, sposobu rozliczania przeprowadzanych robót oraz materiałów, na których wykorzystanie inwestor – strona pozwana wyraził zgodę. W rezultacie negocjacji strony umowy wprowadziły do niej aneksami nr (...) zmiany. Generalny wykonawca poinformował stronę pozwaną o dokonanych z powodem ustaleniach, celem zatwierdzenia firmy powoda jako podwykonawcy. Strona pozwana zaakceptowała powoda oraz przedłożony przez generalnego wykonawcę zakres robót budowlanych pod warunkiem wprowadzenia do umowy zapisu nakazującego podwykonawcy w dalszych umowach podwykonawczych stosowanie terminów płatności nie dłuższych niż 30 dni i okresów rozliczeniowych nie dłuższych niż 3 miesiące. Zapis ten został wprowadzony do umowy aneksem nr (...). Do dnia 30 listopada 2013 r. współpraca pomiędzy stroną pozwaną, generalnym wykonawcą a powodem przebiegała bez większych zastrzeżeń. Powód wystawiał faktury VAT, które wraz z protokołami robót ryczałtowych doręczał generalnemu wykonawcy, a ten faktury z protokołami oraz oświadczeniami powoda o samodzielnym wykonaniu prac przyjmował, nie zgłaszając żadnych zastrzeżeń, płatności były regulowane relatywnie terminowo. Dnia 5 grudnia 2013 r. powód wystawił końcową fakturę VAT opiewającą na kwotę 75 030 zł, płatną do dnia 4 stycznia 2014 r., którą wraz z protokołem robót ryczałtowych i oświadczeniem o samodzielnym wykonaniu prac doręczył generalnemu wykonawcy. Generalny wykonawca przyjął końcową fakturę VAT z załączonymi do niej dokumentami nie zgłaszając żadnych zastrzeżeń, co w ocenie powoda czyni bezspornym fakt, iż w całości wykonał powierzone mu roboty budowlane zgodnie z poczynionymi i zawartymi na piśmie ustaleniami. Należności nie zostały uregulowane przez

generalnego wykonawcę, który w następstwie pogorszenia sytuacji finansowej ogłosił upadłość układową, a następnie likwidacyjną. Prace zakończono dnia 26 sierpnia 2013 r., roboty odebrano bez zastrzeżeń, obiekt odebrano jako wykonany prawidłowo i jako sprawny został on dopuszczony do użytkowania przez nadzór budowlany. Pomimo upływu terminu płatności wynikającego z umowy oraz faktury VAT z dnia 5 grudnia 2013 r., a także wielokrotnych wezwań, generalny wykonawca nie spełnił należnego wobec powoda świadczenia, który zdecydował się wezwać do zapłaty zarówno generalnego wykonawcę jak i stronę pozwaną. Strona pozwana nie uznała swojego zobowiązania wobec powoda i odmówiła zapłaty, uznając, że wartość wszystkich faktur wystawionych przez powoda przekraczała wartość zaakceptowanej przez nią umowy, pomimo że faktycznie jest ona niższa niemalże o 50 000 zł. Pomimo bezusterkowego odbioru końcowego wykonanych przez powoda prac ani generalny wykonawca, ani strona pozwana nie uiszcili powodowi kwoty objętej pozwem.

W dniu 26 sierpnia 2015 r. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał stronie pozwanej, aby zapłaciła powodowi kwotę 75 030 zł wraz ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 5 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4 555 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, zarzucając brak jej odpowiedzialności solidarnej na podstawie art. 647¹ § 5 k.c., brak odpowiedzialności za zatrzymaną kaucję gwarancyjną, brak wymagalności roszczenia objętego powództwem i brak podstaw do obciążenia jej należnościami z tytułu naliczania odsetek oraz wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

Strona pozwana zaprzeczyła, iż w jakikolwiek sposób wyraźny lub dorozumiany wyraziła zgodę na zawarcie przez generalnego wykonawcę z powodem wszystkich powołanych w pozwie aneksów do umowy. Na uzasadnienie swojego stanowiska strona pozwana podała, że już 2 dni po akceptacji przez nią treści umowy zawartej z powodem, strony tej umowy w drodze aneksu nr (...) zmieniły zakres umowy uwzględniając wynagrodzenie do kwoty nie przekraczającej 670 000 zł netto. Z dużą więc dozą prawdopodobieństwa w ocenie strony pozwanej, w dacie, gdy umowa o podwykonawstwo podlegała procesowi akceptacji, jej strony planowały i były zgodne do rozszerzenia jej zakresu i zmiany wynagrodzenia bez wiedzy strony pozwanej. Przedstawienie do akceptacji aneksu nr (...) dopiero po ponad pół roku od jego zawarcia spowodowało stan, w którym pozornie istniała akceptacja zakresu robót wykonywanych przez powoda, który sankcjonował swoją obecność i wykonywane przez siebie niezaakceptowane w pełnym zakresie roboty budowlane za niezaakceptowaną kwotę wynagrodzenia umownego korzystając z niewiedzy strony pozwanej w tym zakresie. Strona pozwana zgodziła się pismem z dnia 11 lutego 2013 r. na zawarty przez powoda aneks nr (...), natomiast wyraźnie sprzeciwiła się zawartemu przez powoda z generalnym wykonawcą aneksu nr (...) i nie wyraziła zgody na swoją odpowiedzialność w stosunku do skutków płynących z zawarcia tego aneksu. Aneks nr (...) w ogóle nie został złożony do zatwierdzenia i tym samym strona pozwana ani się z nim nie zapoznała, ani go nie akceptowała. Powód ani generalny wykonawca nie zwrócili się do strony pozwanej o akceptację aneksów nr (...). Aneksem nr (...) jego strony zmieniły wynagrodzenie ryczałtowe ustalając, że będzie ono wynosiło 632 500 zł. Strony tego aneksu zdecydowały o ograniczeniu zakresu podstawowego robót tj. o wyłączeniu obowiązku zakupu glikolu i przejściu obowiązku dostarczenia tego elementu na generalnego wykonawcę. Z tego powodu strony aneksu ograniczyły wynagrodzenie o kwotę 19 500 zł netto. Wynagrodzenie za wykonanie instalacji określone umową podstawową opiewające pierwotnie na kwotę 610 000 zł netto zostało więc zmniejszone o wartość, o którą zmieniono wynagrodzenie z uwagi na zakup materiałów przez generalnego wykonawcę. W związku z tym strona pozwana odpowiada za zapłatę wynagrodzenia w wysokości 590 500 zł netto (726 315 zł brutto). Zakup glikolu stanowił ograniczenie całego przedmiotu zamówienia, nie zaś zakresu robót objętego tylko ostatnią wystawioną fakturą. Glikol był użyty w całej wybudowanej instalacji, a nie tylko w części określonej w ostatnim protokole zaawansowania robót ryczałtowych, na podstawie którego wystawiono ostatnią fakturę. Instalacja ta stanowi po jej wybudowaniu integralną, spójną całość, a jej wypełnienie stosownymi środkami chemicznymi nie mogło zostać przeprowadzone w taki sposób, żeby środki te wprowadzone zostały tylko do określonego wydzielonego procentu instalacji zgodnego z bieżącym procentem zaawansowania robót.

Strona pozwana wskazała, iż jako inwestor na podstawie przedłożonej do akceptacji umowy akceptowała wykonywanie robót w zakresie wcześniej uzgodnionym i dokonywane na tej podstawie rozliczenia stron w zakresie wynagrodzenia oraz przedłożoną sobie dokumentację.

Strona pozwana podniosła, iż powód jeszcze na 4 dni po upływie płatności końcowej faktury VAT akceptował sytuację, w której nie mógł oczekiwać od strony pozwanej odpowiedzialności za niezaakceptowane aneksy nr (...) wraz ze wszystkimi skutkami z aneksów tych wynikającymi, albowiem złożył oświadczenie, że na dzień jego złożenia nie przysługują mu w stosunku do generalnego wykonawcy żadne wymagalne roszczenia i nie są mu należne żadne inne kwoty za roboty wykonane w ramach umowy, co powoduje zdaniem strony pozwanej zaspokojenie wszelkich roszczeń podwykonawcy wobec inwestora z tytułu solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania generalnego wykonawcy.

Strona pozwana zarzuciła, iż kwota wystawionych przez powoda faktur VAT tj. 632 500 zł netto jest wyższa od górnej granicy kwoty do jakiej, co do zasady ponosiła odpowiedzialność na podstawie samej tylko umowy podwykonawczej bez aneksów o wartość 22 500 zł netto (27 675 zł brutto).

Strona pozwana wskazała, iż dodatkowo strony niezaakceptowanego aneksu nr (...) wprowadziły jego treścią podwyższenie umownego wynagrodzenia o kwotę 42 000 zł netto z tytułu zastosowanych wymienników producenta D.. Strona pozwana nie posiadała wiedzy na ten temat, nie została o uzgodnieniach tych powiadomiona, nie akceptowała treści tych uzgodnień ani powyższych wymienników przed ich wbudowaniem. Stąd też strona pozwana twierdziła, że nie może zostać obciążona wzrostem kosztów budowy poprzez zastosowanie elementów, o których nie wiedziała, a które koszt ten bezpodstawnie znacznie zawyżyły.

Strona pozwana podniosła, iż nie ponosi odpowiedzialności za należność wynagrodzenia głównego bez należności ubocznych do kwoty 61 500 zł netto (75 645 zł brutto), na którą składa się kwota 42 000 zł wzrostu wynagrodzenia z tytułu niezaakceptowanych wymienników oraz kwota 19 500 zł wynagrodzenia, o które ograniczono zakres rzeczowy.

Przez cały okres powstawania inwestycji, jak wskazała strona pozwana, na placu budowy prace wykonywało ok. 40 zaakceptowanych przez nią podwykonawców. W trakcie prowadzenia prac przez powoda na terenie budowy obecni byli również pracownicy generalnego wykonawcy oraz innych podmiotów. Nadzór inwestorski sprawowany był przez podmiot zewnętrzny. W odbiorach niektórych robót uczestniczyli również pracownicy strony pozwanej. Na naradach organizowanych przez stronę pozwaną nie byli obecni przedstawiciele podwykonawców, a na narady z podwykonawcami organizowane przez kierownika budowy nie byli zapraszani przedstawiciele strony pozwanej. Strona pozwana nie miała wiedzy i nie akceptowała obecności powoda w zakresie poza uzgodnionymi ramami rzeczowo – finansowymi wynikającymi z umowy podstawowej wraz z aneksem nr (...).

Strona pozwana podniosła, iż na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. inwestor odpowiada tylko za wynagrodzenie za wykonane przez podwykonawcę roboty, nie zaś za inne roszczenia, w tym należności uboczne i akcesoryjne, kary umowne dochodzone od generalnego wykonawcy, zwrot kaucji gwarancyjnych oraz roszczenia odszkodowawcze dochodzone przez podwykonawcę od generalnego wykonawcy. Inwestor w istocie nie jest współdziałnikiem w wykonaniu zobowiązania. Powód wyraził zgodę na dokonanie zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formie pieniężnej, a dokonane z jego wynagrodzenia zatrzymanie (potrącenie) części wynagrodzenia tytułem zabezpieczenia stanowiło uproszczenie rozliczeń między powodem a generalnym wykonawcą i zwalniało powoda od konieczności wykładania dodatkowych środków na dokonanie zabezpieczenia. Potrącenie z wynagrodzenia kwot tytułem zabezpieczenia powinno być kwalifikowane jako kompensata wierzytelności z tytułu wynagrodzenia z wierzytelnością o wniesienie kaucji zabezpieczającej. Z chwilą zaliczenia części należnego powodowi wynagrodzenia na poczet zabezpieczenia, środki te definitywnie traciły charakter wynagrodzenia, a stanowiły kwotę gotówkowego zabezpieczenia wykonania kontraktu. Z upływem umówionych terminów miał nastąpić zwrot zabezpieczenia gotówkowego, a nie wynagrodzenia. Kaucja gwarancyjna nie mogła być zatem uznana za część wynagrodzenia podwykonawcy. Na podstawie aneksu nr (...) do umowy generalny wykonawca i powód uzgodnili, że z faktury końcowej zatrzymane zostanie 3 % wartości brutto przedmiotu umowy, jeżeli powód nie przedłoży gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, tytułem kaucji gwarancyjnej, która zostanie zwolniona w ciągu 30 dni po upływie okresu

gwarancji i rękojmi. Powód i generalny wykonawca dokonali zatem, wedle strony pozwanej, potrącenia kaucji gwarancyjnej, co wynika z załączonych do pozwu rozliczenia tabelarycznego pod nazwą „Rozliczenie finansowe budowy” i odręcznego tabelarycznego zestawienia (...), zgodnie z którymi pozostała do wypłaty kwota wynagrodzenia podstawowego bez kaucji gwarancyjnych wynosi 51 690,75 zł brutto, a odręczne i maszynowe zapiski wprost wskazują na kwotę potrącenia w wysokości 23 339,25 zł. Także oświadczenie powoda z dnia 16 grudnia 2013 r. wskazuje na istnienie w stosunku do generalnego wykonawcy roszczenia o zapłatę kwot zatrzymanych tytułem zabezpieczenia roszczeń z tytułu gwarancji i rękojmi w wysokości 3 % wynagrodzenia brutto tj. 23 339,25 zł. Powód sam uznaje więc istnienie skutecznego potrącenia tytułem kaucji gwarancyjnej z dochodzonej należności tytułem ostatniej faktury.

Zdaniem strony pozwanej obowiązek zwrotu pobranych kaucji gwarancyjnych zatrzymanych z kwot należnego wynagrodzenia uzależniony był od pierwotnego stwierdzenia wymagalności i wysokości tego wynagrodzenia. Obowiązek zapłaty należności za fakturę VAT aktualizował się dopiero od momentu prawidłowego złożenia faktury VAT wraz z kompletem dokumentacji szczegółowo opisanej w łączącej strony umowie. W sytuacji nieistnienia wymagalnego wynagrodzenia niemożliwym stało się naliczenie oraz zatrzymanie umówionych kaucji gwarancyjnych, a więc nie powstało także wymagalne roszczenie o zwrot kaucji gwarancyjnych. Złożenie faktury bez któregokolwiek z załączników powodowało wstrzymanie zapłaty faktury bez prawa do naliczania odsetek za zwłokę. Powód do wystawionych przez siebie faktur VAT nie dołączył wszystkich wymaganych dokumentów rozliczeniowych, co wyklucza przyjęcie, że przedłożona dokumentacja jest kompletna, a dochodzone przez powoda wierzytelności wymagalne. Wynagrodzenie podstawowe nigdy nie stało się wymagalne, nie zaktualizowała się jego wysokość, a więc nie można było określić wysokości kaucji gwarancyjnej, co przemawia za przyjęciem, iż roszczenie o zwrot kwot naliczonych z niedookreślonego wynagrodzenia i zatrzymanych tytułem kaucji nigdy nie powstało. Powód do wystawionych przez siebie faktur VAT nie dołączył m. in. protokołu rozliczeń materiałowych, niezbędnych certyfikatów, deklaracji zgodności i atestów na wbudowane materiały oraz miesięcznego protokołu rzeczowo – finansowego. Wobec jednoznacznego postanowienia umownego, że faktura nie spełniająca wymogów nie rodzi obowiązku zapłaty, roszczenie powoda jest zdaniem strony pozwanej niewymagalne, co winno skutkować oddaleniem powództwa. Obowiązek zapłaty w świetle załączonych przez powoda dokumentów nie powstał, a należność wskazana w pozwie nie jest wymagalna.

Inwestycja prowadzona przez stronę pozwaną współfinansowana była przez Unię Europejską. Konsekwencją tego było nałożenie na stronę pozwaną restrykcyjnego obowiązku sprawozdawczego w zakresie postępów i rozliczania robót, w szczególności wymogu składania przez stronę pozwaną raportów z projektu. Zaniedbanie tego obowiązku skutkowałoby nie tylko wstrzymaniem finansowania, ale i dotkliwymi konsekwencjami finansowymi. Bez uzyskania wymaganej umową zawartą z generalnym wykonawcą dokumentacji strona pozwana nie mogłaby rozliczyć robót objętych przedmiotem umowy, co implikowało konieczność przeniesienia obowiązków sprawozdawczych do umów z podwykonawcami. Czuwanie nad przestrzeganiem wymogów tych należało do obowiązków strony pozwanej. Jakikolwiek braki w dokumentacji na każdym etapie jej zbierania i przekazywania skutecznie blokowały możliwość wypłat wynagrodzenia, a roszczenia wykonawców i podwykonawców nie znajdowały oparcia w regulacjach umownych i były przedwczesne. Wymagane dokumenty rozliczeniowe były niezbędne do zapewnienia stabilności finansowej całego zadania inwestycyjnego.

Wedle strony pozwanej nawet gdyby przyjąć istnienie solidarnej odpowiedzialności po jej stronie za należności powoda, bez znaczenia dla odpowiedzialności tej winno pozostać ewentualne uznanie długu przez dłużnika solidarnego – generalnego wykonawcę.

Strona pozwana podniosła również, iż roszczenie powoda jest nadmierne, gdyż na gruncie art. 647¹ k.c. brak jest podstaw do obciążania strony pozwanej żądaniem wypłaty odsetek od żądanej kwoty głównej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 3 czerwca 2011 r. strona pozwana Politechnika (...) zawarła z (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) S.A. z siedzibą we W. umowę o roboty budowlane nr (...). Przedmiot umowy stanowiło wykonanie przez (...)

Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) S.A. z siedzibą we W. zadania inwestycyjnego pod nazwą „(...)” zlokalizowanej przy Placu (...) we W..

Na mocy § 12 ust. 2 umowy za pomocą podwykonawców mogły zostać wykonane: instalacje elektryczne wewnętrzne i zewnętrzne, instalacje sanitarne wewnętrzne i zewnętrzne, instalacje wentylacji i klimatyzacji, wody chłodniczej i ogrzewania, instalacje zabezpieczenia p. poż., instalacje teletechniczne, ślusarka i stolarka otworowa, elewacje, konstrukcja stalowa, drogi, place, chodniki oraz inne roboty specjalistyczne. Do zawarcia przez wykonawcę umowy z podwykonawcą niezbędna była zgoda strony pozwanej po przedłożeniu jej umowy z podwykonawcą lub projektu takiej umowy wraz z częścią dokumentacji dotyczącą wykonania robót określonych w umowie lub projekcie umowy (§ 12 ust. 3 umowy).

Dowód:

- umowa o roboty budowlane nr (...) z 3 czerwca 2011r., k. 107 – 115

W dniu 2 lipca 2012 r. powód M. O. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) zawarł z generalnym wykonawcą umowę nr (...)/bud. (...). Powód zobowiązał się do wykonania kompletnych instalacji wewnętrznych wody lodowej i glikolowej wraz z wymiennikownią wody lodowej w budynku na realizowanym zadaniu pod nazwą „(...)” zlokalizowanej przy Placu (...) we W. (§ 1 ust. 1 umowy). Zakończenie realizacji umowy nastąpić miało do dnia 15 marca 2013 r. (§ 2 ust. 1 umowy). Za wykonanie przedmiotu umowy powodowi przysługiwać miało wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 610 000 zł netto powiększone o stawkę podatku VAT (§ 3 ust. 1 umowy). Wynagrodzenie miało zostać obniżone o wartość robót zaniechanych, niewykonanych lub z wykonania, których powód zrezygnował (§ 3 ust. 5 umowy). Rozliczenie miało następować na podstawie faktur częściowych, wystawianych wg stanu wykonania grupy robót zgodnie z harmonogramem, których suma nie mogła przekroczyć 90 % wynagrodzenia ryczałtowego. Faktura końcowa wystawiona po odbiorze całego zadania inwestycyjnego obejmowała pozostałe 10 % wynagrodzenia powoda (§ 4 ust. 1 umowy). Podstawę wystawienia faktur przez powoda stanowić miały: protokół odbioru (zaawansowania) podpisany przez inspektora nadzoru i kierownika budowy, protokół rozliczeń materiałowych podpisany przez kierownika budowy oraz przekazane generalnemu wykonawcy niezbędne certyfikaty, deklaracje zgodności i atesty na wbudowane materiały (§ 4 ust. 2 umowy). Do protokołu zaawansowania robót należało każdorazowo załączyć wartość robót narastająco od początku robót do końca okresu rozliczeniowego oraz wartość robót uprzednio zafakturowanych. Złożenie faktury VAT bez któregoś z tych załączników powodować mogło wstrzymanie zapłaty faktury bez prawa do naliczania odsetek za zwłokę (§ 4 ust. 4 umowy). Zapłata za wykonane roboty następować miała w terminie 30 dni od daty otrzymania przez generalnego wykonawcę prawidłowo wystawionej faktury wraz z dokumentami odbiorowymi (§ 4 ust. 5 umowy). Rozliczenie całości wymagalnego wynagrodzenia powoda nastąpić miało przed wystawieniem przez generalnego wykonawcę ostatniej faktury stronie pozwanej. W celu zabezpieczenia roszczeń generalnego wykonawcy z tytułu nienależytego wykonania przedmiotu umowy, powód w terminie 14 dni od podpisania umowy miał wnieść zabezpieczenie w wysokości 10 % wynagrodzenia ryczałtowego brutto w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej (§ 3 ust. 2 umowy). 70 % zabezpieczenia miało zostać zwrócone powodowi w ciągu 30 dni od daty bezusterkowego odbioru końcowego zadania inwestycyjnego przez stronę pozwaną i uzyskania prawomocnego bezwarunkowego pozwolenia na użytkowanie oraz pozwolenia wodnoprawnego na użytkowanie, a 30 % zabezpieczenia w ciągu 15 dni po upływie okresu gwarancji i rękojmi (§ 4 ust. 10 umowy). Powodowi przysługiwało uprawnienie do zmian rodzaju materiałów i technologii wykonania robót po uzyskaniu pisemnej zgody generalnego wykonawcy. Uzyskane z tego tytułu oszczędności strony umowy miały rozdzielić pomiędzy sobą z wyjątkiem sytuacji, w których oszczędności uzyskano w związku z akceptacją strony pozwanej na zastosowanie elementów równoważnych (§ 10 ust. 7 umowy).

Umowa została przedłożona stronie pozwanej przez generalnego wykonawcę do akceptacji. Pismem z dnia 10 lipca 2012 r. strona pozwana wyraziła zgodę na zawarcie umowy z powodem pod warunkiem wprowadzenia do § 4 ust. 5 zapisu nakazującego powodowi w dalszych umowach podwykonawczych stosowania terminów płatności nie dłuższych niż 30 dni i okresów rozliczeniowych nie dłuższych niż 3 miesiące. Generalny wykonawca poinformował stronę pozwaną, iż zgłoszone przez nią uwagi do umowy wprowadzone zostaną w drodze aneksu.

Zawarcie umowy nr (...)/bud. (...) poprzedzały prowadzone przez generalnego wykonawcę negocjacje z powodem. W toku negocjacji w dniu 11 czerwca 2012 r. powód zaproponował użycie urządzeń równoważnych z urządzeniami zamieszczonymi w projekcie budowlanym. Zamiast wymienników (...) płyt z izolacją producenta D. powód zaproponował zastosowanie wymienników (...) z izolacją producenta T./S., zamiast zaworów kołnierzowych (...) producenta D. – zawory mufowe (...) producenta D., zamiast przepustnic (...) producenta D. – przepustnice (...) producenta (...) oraz zamiast filtrootmulników producenta T. – filtrootmulniki producenta T.. Różnica w cenie pomiędzy alternatywnymi urządzeniami zaproponowanymi przez powoda a urządzeniami zaprojektowanymi wynosiła łącznie 60 000 zł netto i w przypadku wymienników wynosiła 42 000 zł netto, w przypadku zaworów 14 800 zł netto, w przypadku przepustnic 1 200 zł netto, a w przypadku filtrootmulników 2 000 zł. Zaproponowane przez powoda wymienniki nie uzyskały akceptacji projektanta. Zastosowanie pozostałych urządzeń równoważnych zaproponowanych przez powoda uzyskało akceptację kierownika budowy, inspektora nadzoru, projektanta oraz przedstawiciela strony pozwanej.

Aneksm nr (...) z dnia 9 lipca 2012 r. zmodyfikowano § 3 ust. 1 umowy poprzez dodanie regulacji przewidującej, iż w przypadku braku zgody strony pozwanej na zastosowanie któregośkolwiek z urządzeń lub materiałów równoważnych ujętych w tabeli stanowiącej załącznik nr 1 do aneksu, za wykonanie przedmiotu umowy powodowi przysługiwać miało zmienione wynagrodzenie ryczałtowe stosownie do dokonanych ostatecznych ustaleń, nie wyższe niż 670 000 zł netto powiększone o stawkę podatku VAT.

Na mocy aneksu nr (...) z dnia 12 lipca 2012 r. wykreśleniu z umowy nr (...)/bud. (...) uległy § 3 ust. 2, § 4 ust. 1 oraz § 4 ust. 10, a na ich miejsce strony umowy wprowadziły nowe regulacje. § 3 ust. 2 umowy w nowym brzmieniu przewidywał, iż rozliczenie całości wymagalnego wynagrodzenia powoda nastąpić miało przed wystawieniem przez generalnego wykonawcę ostatecznej faktury stronie pozwanej. W celu zabezpieczenia roszczeń generalnego wykonawcy w okresie gwarancji i rękojmi powód do dnia zapłaty wynagrodzenia z tytułu faktury końcowej wnieść miał zabezpieczenie w wysokości 3 % wartości brutto przedmiotu umowy w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, a w razie ich nieprzedłożenia we wskazanym terminie generalny wykonawca utworzyć miał zabezpieczenie gotówkowe poprzez zatrzymanie 3 % wartości brutto umowy z faktury końcowej (§ 1 aneksu). Wedle zmienionego § 4 ust. 10 umowy zatrzymana przez generalnego wykonawcę kaucja gwarancyjna w wysokości 3 % wartości brutto przedmiotu umowy podlegała zwolnieniu w ciągu 30 dni po upływie okresu gwarancji i rękojmi na pisemny wniosek powoda i mogła zostać stosownie pomniejszona o należności z tytułu rękojmi, gwarancji i należytego wykonania umowy (§ 3 aneksu). W myśl nowego § 4 ust. 1 umowy rozliczenie następować miało na podstawie faktur częściowych, wystawianych nie częściej niż raz w miesiącu, wg procentowego wykonania grupy robót zgodnie z harmonogramem. Stan zaawansowania wynikać miał z protokołu zatwierdzonego przez nadzór inwestorski. Wartość miesięcznych faktur częściowych nie mogła przekroczyć 90 % stanu potwierdzonego wykonania umów, a suma wartości tych faktur 90 % wynagrodzenia umownego. Faktura końcowa wystawiona po odbiorze całego zadania inwestycyjnego obejmowała pozostałą część wynagrodzenia powoda (§ 2 aneksu).

Aneksm nr (...) z dnia 27 lipca 2012 r. zmodyfikowano § 4 ust. 5 umowy nr (...)/bud. (...) poprzez dodanie żądanego przez stronę pozwaną w piśmie z dnia 10 lipca 2012 r. zapisu dotyczącego zawierania umów z ewentualnymi podwykonawcami i sposobu ich rozliczania.

Zawarcie aneksu nr (...), błędnie oznaczonego jako aneks nr (...) oraz aneksu nr (...) zgłoszone zostało przez generalnego wykonawcę stronie pozwanej, która zaakceptowała treść aneksu nr (...) i odmówiła akceptacji aneksu nr (...).

Aneksm nr (...) z dnia 21 maja 2013 r. zmieniono dotychczasowy termin realizacji umowy ustalając nowy termin zakończenia prac najpóźniej na dzień 27 maja 2013 r.

Na mocy aneksu nr (...) z dnia 12 listopada 2013 r. dokonano kolejnej modyfikacji § 3 ust. 1 umowy nr (...)/bud. (...) zgodnie, z którą wynagrodzenie ryczałtowe przysługujące powodowi ustalono na kwotę 632 500 zł netto powiększone o stawkę podatku VAT. Jako przyczynę zmiany umowy wskazano dokonanie przez generalnego wykonawcę dopłaty w

kwocie 42 000 zł netto za zamontowane wymienniki producenta D. oraz wyłączenie z zakresu umowy zakupu glikolu o wartości 19 500 zł netto, która to transakcja na mocy ustaleń dokonanych przez powoda z generalnym wykonawcą obciążać miał generalnego wykonawcę.

O zawarciu aneksów nr (...) strona pozwana nie została przez generalnego wykonawcę ani przez powoda powiadomiona.

Powód uzyskiwał zapewnienia od generalnego wykonawcy, iż wszystkie zawierane aneksy uzyskały akceptację strony pozwanej. Twierdzeń tych powód nie weryfikował.

Dowód:

- umowa nr (...)/bud. (...) z 7 lipca 2012r., k. 11 – 17,
- zaświadczenie o wpisie do (...), k. 10,
- pismo generalnego wykonawcy z 2 lipca 2012 r., k. 104,
- pismo strony pozwanej z 10 lipca 2012 r., k. 25,
- pismo generalnego wykonawcy z 13 lipca 2012 r., k. 106,
- załącznik nr 1 do protokołu negocjacji z 11 czerwca 2012 r., k. 28,
- karta zatwierdzenia materiału nr (...) z 27 czerwca 2012 r., k. 26,
- karta zatwierdzenia materiału nr (...) z 27 czerwca 2012 r., k. 27,
- aneks nr (...) z 9 lipca 2012 r. do umowy nr (...)/bud. (...), k. 220,
- aneks nr (...) z 12 lipca 2012 r. do umowy nr (...)/bud. (...), k. 221,
- aneks nr (...) z 27 lipca 2012 r. do umowy nr (...)/bud. (...), k. 222,
- złożony stronie pozwanej odpis aneksu nr (...) z 12 lipca 2012 r. błędnie oznaczony jako aneks nr (...), k. 211, 212,
- pismo strony pozwanej z 11 lutego 2013 r. k. 99, 100,
- aneks nr (...) z 21 maja 2013 r. do umowy nr (...)/bud. (...), k. 223,
- aneks nr (...) z 12 listopada 2013 r. do umowy nr (...)/bud. (...), k. 224,
- pismo strony pozwanej z 2 kwietnia 2014 r., k. 60,
- zeznania świadka S. O., e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2016 r., 00:07:16 – 00:32:02,
- zeznania świadka R. W., e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2016 r., 00:32:22 – 01:00:41,
- zeznania świadka K. P., e-protokół rozprawy z 21 lipca 2016 r., 00:01:22 – 00:35:30

Na podstawie protokołu robót ryczałtowych nr 1 z dnia 6 sierpnia 2012 r. za okres od dnia 2 lipca 2012 r. do dnia 31 lipca 2012 r. powód wystawił generalnemu wykonawcy fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 221 400 zł (netto 180 000 zł), płatną do dnia 5 września 2012 r. Stan zaawansowania robót określono na 27,61 %. Tego samego dnia powód sporządził oświadczenie o wykonaniu prac własnymi siłami. Należność została przez generalnego wykonawcę uiszczona w całości.

Na podstawie protokołu robót ryczałtowych nr 2 z dnia 4 września 2012 r. za okres od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. powód wystawił generalnemu wykonawcy w dniu 7 września 2012 r. fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 210 330 zł (netto 171 000 zł), płatną do dnia 7 października 2012 r. Stan zaawansowania robót określono na 53,83 %. Tego samego dnia powód sporządził oświadczenie o wykonaniu prac własnymi siłami. Należność została przez generalnego wykonawcę uiszczona w całości.

Na podstawie protokołu robót ryczałtowych nr 3 z dnia 4 października 2012 r. za okres od dnia 1 września 2012 r. do dnia 30 września 2012 r. powód wystawił generalnemu wykonawcy w dniu 5 października 2012 r. fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 166 050 zł (netto 135 000 zł), płatną do dnia 4 listopada 2012 r. Stan zaawansowania robót określono na 74,54 %. Tego samego dnia powód sporządził oświadczenie o wykonaniu prac własnymi siłami. Należność została przez generalnego wykonawcę uiszczona w całości.

Na podstawie protokołu robót ryczałtowych nr 4 z dnia 5 grudnia 2012 r. za okres od dnia 1 października 2012 r. do dnia 30 grudnia 2012 r. powód wystawił generalnemu wykonawcy w dniu 7 grudnia 2012 r. fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 55 350 zł (netto 45 000 zł), płatną do dnia 6 stycznia 2013 r. Stan zaawansowania robót określono na 81,44 %. W dniu 5 grudnia 2012 r. powód sporządził oświadczenie o wykonaniu prac własnymi siłami. Generalny wykonawca zwrócił się pismem z dnia 1 lutego 2013 r. do strony pozwanej o przelanie środków należnych z wystawionej przez siebie faktury VAT bezpośrednio na rachunki bankowe podwykonawców, w tym powoda. Należność została uiszczona w całości.

Na podstawie protokołu robót ryczałtowych nr 5 z dnia 1 lutego 2013 r. za okres od dnia 30 września 2012 r. do dnia 1 lutego 2013 r. powód wystawił generalnemu wykonawcy w dniu 4 lutego 2013 r. fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 49 815 zł (netto 40 500 zł), płatną do dnia 6 marca 2013 r. Stan zaawansowania robót określono na 87,65 %. Tego samego dnia powód sporządził oświadczenie o wykonaniu prac własnymi siłami. Należność została uiszczona w całości.

Na podstawie protokołu robót ryczałtowych nr 6 z dnia 2 grudnia 2013 r. za okres od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia 12 lipca 2013 r. powód wystawił generalnemu wykonawcy w dniu 5 grudnia 2013 r. fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 75 030 zł (netto 61 000 zł), płatną do dnia 4 stycznia 2014 r. Stan zaawansowania robót określono na 100 %. Tego samego dnia powód sporządził oświadczenie o wykonaniu prac własnymi siłami. Należność nie została uiszczona.

Dowód:

- protokół robót ryczałtowych nr 1 z 6 sierpnia 2012 r., k. 30,
- faktura VAT nr (...) z 6 sierpnia 2012 r., k. 29,
- oświadczenie powoda z 6 sierpnia 2012 r., k. 31,
- protokół robót ryczałtowych nr 2 z 4 września 2012 r., k. 33,
- faktura VAT nr (...) z 7 września 2012 r., k. 32,
- oświadczenie powoda z 7 września 2012 r., k. 34,
- protokół robót ryczałtowych nr 3 z 4 października 2012 r., k. 36,
- faktura VAT nr (...) z 5 października 2012 r., k. 35,
- oświadczenie powoda z 5 października 2012 r., k. 37,
- protokół robót ryczałtowych nr 4 z 5 grudnia 2012 r., k. 39,

- faktura VAT nr (...) z 7 grudnia 2012 r., k. 38,
- oświadczenie powoda z 5 grudnia 2012 r., k. 40,
- dyspozycja wypłaty z 1 lutego 2013 r., k. 41, 42,
- protokół robót ryczałtowych nr 5 z 1 lutego 2013 r., k. 44,
- faktura VAT nr (...) z 4 lutego 2013 r., k. 43,
- oświadczenie powoda z 4 lutego 2013 r., k. 45,
- protokół robót ryczałtowych nr 6 z 2 grudnia 2013 r., k. 48,
- faktura VAT nr (...) z 5 grudnia 2013 r., k. 47,
- oświadczenie powoda z 5 grudnia 2013 r., k. 49,
- rozliczenie podwykonawcy z 5 grudnia 2013 r., k. 50,
- rozliczenie finansowe budowy, k. 51 – 54,
- zeznania świadka S. O., e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2016 r., 00:07:16 – 00:32:02,
- zeznania świadka K. P., e-protokół rozprawy z 21 lipca 2016 r., 00:01:22 – 00:35:30

W dniu 5 grudnia 2013 r. powód oświadczył, iż należne mu w związku z wykonanymi i odebranymi robotami wynagrodzenie do dnia 30 listopada 2013 r. wg wcześniej wystawionych faktur VAT zostało przez generalnego wykonawcę uregulowane w całości i do dnia złożenia oświadczenia nie występowały żadne należne od generalnego wykonawcy kwoty wynagrodzenia, odszkodowań, zaległości, czy innych zobowiązań umownych. Powód wskazał, iż do zapłaty pozostała faktura VAT nr (...) z dnia 5 grudnia 2013 r. na kwotę brutto 75 030 zł z datą wymagalności na dzień 4 stycznia 2014 r.

Dowód:

- oświadczenie powoda z 5 grudnia 2013 r., k. 46

W dniu 8 stycznia 2014 r. powód oświadczył, iż w oparciu o umowę nr (...)/bud. (...) wraz z późniejszymi zmianami na dzień złożenia oświadczenia zapłata na jego rzecz kwoty 51 690,75 zł brutto wyczerpie wszelkie jego wymagalne roszczenia względem generalnego wykonawcy, w szczególności z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane, należne odsetki od zaległego wynagrodzenia oraz z tytułu zatrzymanego wynagrodzenia w wysokości 7 % brutto każdej faktury. Z tytułu umowy powodowi przysługiwać miały niewymagalne wówczas jeszcze roszczenia o zapłatę kwoty 23 339,25 zł zatrzymanych tytułem zabezpieczenia roszczeń z tytułu gwarancji i rękojmi. Zgodnie z umową z innych tytułów potrącona została kwota 8 040,51 zł. Powód wskazał, iż w dniu 16 grudnia 2013 r. wystąpił o zmianę gwarancji gotówkowej w wysokości 23 339,25 zł na gwarancję ubezpieczeniową. W związku z nienajlepszą kondycją finansową generalnego wykonawcy wszyscy podwykonawcy zobligowani zostali do złożenia tego rodzaju oświadczeń, które miały obrazować wysokość zaległości generalnego wykonawcy w zapłacie na ich rzecz wynagrodzeń.

Wobec ogłoszenia upadłości generalnego wykonawcy powód odstąpił od starań o uzyskanie gwarancji ubezpieczeniowej.

Dowód:

- oświadczenie powoda z 8 stycznia 2014 r., k. 97, 98,

- zeznania świadka S. O., e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2016 r., 00:07:16 – 00:32:02,
- zeznania świadka R. Winiarskiej, e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2016 r., 00:32:22 – 01:00:41,
- zeznania świadka K. P., e-protokół rozprawy z 21 lipca 2016 r., 00:01:22 – 00:35:30

Pismami z dnia 4 stycznia 2014 r. powód wezwał generalnego wykonawcę do zapłaty w terminie 3 dni od daty otrzymania wezwania kwoty 75 030 zł wraz z należnymi odsetkami wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 5 grudnia 2013 r. oraz zwrócił się do strony pozwanej w oparciu o art. 647¹ § 5 k.c. do dokonania na jego rzecz zapłaty w terminie 3 dni od daty otrzymania pisma kwoty 75 030 zł wraz z należnymi odsetkami wynikającej z niezapłaconej w całości faktury VAT nr (...) z dnia 5 grudnia 2013 r. W treści pisma skierowanego do strony pozwanej powód wskazał, iż przedmiotowa faktura VAT, jak również kompletna dokumentacja została stronie pozwanej przekazana w terminie wcześniejszym.

Pismami z dnia 20 lutego 2014 r. powód wezwał generalnego wykonawcę oraz stronę pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania wynikającej z faktury VAT nr (...) płatnej do dnia 5 stycznia 2014 r. kwoty 75 030 zł. Wezwanie doręczono stronie pozwanej dnia 26 lutego 2014 r., a generalnemu wykonawcy dnia następnego.

Strona pozwana odmówiła zapłaty podnosząc, iż wartość wystawionych przez powoda faktur przekracza wartość zaakceptowanej przez nią umowy nr (...)/bud. (...), albowiem nie zaakceptowała innych niż aneks nr 2 aneksów do umowy zwłaszcza, gdy aneksy nr (...) nie zostały jej nigdy przedstawione do akceptacji.

Powód pismami z dnia 3 kwietnia 2014 r. ponownie wezwał stronę pozwaną i generalnego wykonawcę do zapłaty kwoty 75 030 zł w terminie 7 dni.

Strona pozwana odmówiła zapłaty.

Dowód:

- wezwanie do zapłaty z 4 stycznia 2014 r. wraz z dowodem nadania, k. 62 – 64,
- pismo powoda z 4 stycznia 2014 r. wraz z dowodem nadania, k. 61, 63, 64,
- wezwania do zapłaty z 20 lutego 2014 r. wraz z potwierdzeniami odbioru, k. 55 – 59,
- pismo strony pozwanej z 2 kwietnia 2014 r., k. 60,
- wezwania do zapłaty z 3 kwietnia 2014 r. wraz z dowodami nadania, k. 65 – 68,
- pismo strony pozwanej z 16 kwietnia 2014 r., k. 69,
- zeznania świadka R.W., e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2016 r., 00:32:22 – 01:00:41

(...) Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) S.A. z siedzibą we W. obecnie znajduje się w upadłości obejmującej likwidację majątku.

Okoliczności bezsporne

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Powód M. O. domagał się zapłaty od pozwanej Politechniki (...) kwoty 75 030 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 5 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, tytułem należności za wykonanie kompletnych instalacji wewnętrznych wody lodowej i glikolowej wraz z wymiennikownią wody lodowej w budynku na realizowanym zadaniu

pod nazwą „(...)” zlokalizowanej przy Placu (...) we W., w której to inwestycji strona pozwana pełniła rolę inwestora, (...) Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) S.A. z siedzibą we W. – generalnego wykonawcy, zaś powód – podwykonawcy.

Podstawę prawną roszczenia powoda stanowił przepis art. 647¹ § 5 k.c., który przewiduje solidarną odpowiedzialność inwestora i wykonawcy za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Przyjęcie tej odpowiedzialności uwarunkowane jest wyłącznie spełnieniem przesłanek wymienionych w § 2 – 4 art. 647¹ k.c. Celem tej regulacji, wynikającym z uzasadnienia projektu ustawy, było zapobieganie zjawisku bezprawnego zatrzymywania przez wykonawców wynagrodzenia należnego podwykonawcom za wykonane prace budowlane. Zabezpieczeniem interesów inwestora jest zaś uzależnienie zawarcia przez wykonawcę umów z podwykonawcami od akceptacji ich przez inwestora. Odpowiedzialność ta wchodzi bowiem w grę jedynie w sytuacji wyrażenia przez inwestora zgody na zawarcie konkretnej umowy podwykonawczej ze zindywidualizowanym podmiotem, o której to zgodzie mowa w § 2 art. 647¹ k.c. W ten sposób inwestor uzyskuje wpływ na wybór podwykonawców i treść zawieranych z nimi umów.

Zgoda inwestora, jak przyjmuje orzecznictwo, stanowi jedynie przesłankę jego solidarnej odpowiedzialności z wykonawcą za zobowiązania z tytułu wynagrodzenia należnego podwykonawcy wynikającego z umowy podwykonawczej. Jej wyrażenie nie powoduje nawiązania jakichkolwiek więzi obligacyjnych pomiędzy inwestorem a podwykonawcą, a jedynie skutkuje obciążeniem inwestora odpowiedzialnością solidarną za realizację umowy (zapłatę wynagrodzenia), której nie jest stroną, na równi z zawierającym umowę podwykonawczą wykonawcą wobec podwykonawców za zapłatę należnego im wynagrodzenia. Odpowiedzialność ta ma charakter gwarancyjny w postaci odpowiedzialności ex lege za cudzy dług. Granice tej odpowiedzialności wyznacza zakres odpowiedzialności wykonawcy, jako zobowiązanego kontraktowo do zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy za wykonane przez niego roboty. Inwestor odpowiada więc za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy, ustalonego w umowie pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawało to, że powód uczestniczył w inwestycji prowadzonej przez stronę pozwaną pod nazwą (...) zlokalizowanej we W. przy pl. (...), na podstawie umowy łączącej ją z firmą (...) S.A. z siedzibą we W., która realizowała inwestycję jako generalny wykonawca. Okoliczność ta wynika również ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z treści pisma strony pozwanej z dnia 10 lipca 2012 r. Wprawdzie wyrażona w tym piśmie zgoda na osobę powoda jako podwykonawcy miała charakter warunkowy, aczkolwiek nie pozostawia żadnych wątpliwości okoliczność, iż zastrzeżony przez stronę pozwaną warunek został przez powoda i generalnego wykonawcę spełniony. W tym bowiem celu zawarty został przez strony umowy nr (...)/bud. (...) aneks nr (...), który strona pozwana następnie zaakceptowała. Co najistotniejsze strona pozwana sama w toku niniejszego postępowania przyznawała, iż powód jako podwykonawca został przez nią w pełni zaakceptowany.

Mając na uwadze zaś fakt, iż swoje żądanie powód opierał w szczególności na brzmieniu aneksów nr (...) zawartych z generalnym wykonawcą, które modyfikowały pierwotnie zawartą umowę nr (...)/bud. (...) w zakresie wysokości należnego powodowi wynagrodzenia, zaś strona pozwana zarzucała, iż owe zmiany kontraktu nie uzyskały jej akceptacji i wobec tego nie mogły stanowić przesłanki jej solidarnej odpowiedzialności jako inwestora, rolą Sądu było w pierwszej kolejności rozstrzygnięcie tejże kwestii. Wprawdzie zawarta przez stronę pozwaną z generalnym wykonawcą umowa o roboty budowlane wymagała jedynie zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą i nakładała na (...) S.A. obowiązek przedłożenia do akceptacji zawartej z podwykonawcą umowy lub jej projektu (§ 12 ust. 3 umowy), pomijając kwestie ewentualnej późniejszej modyfikacji kontraktu, jednakże mając na uwadze stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 4 lutego 2011 r. (III CSK 152/10, LEX nr 1102865) oraz czynności faktyczne wykonywane w trakcie procesu budowlanego przez generalnego wykonawcę przyjąć należy, iż modyfikacje umów zawartych z podwykonawcami również musiały uzyskać aprobatę strony pozwanej. W przywołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, iż „zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą może być wyrażona w dwojaki sposób – bierny (pasywny) oraz czynny (aktywny). Wyrażenie zgody w sposób bierny objawia się brakiem zgłoszenia na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącą wykonania robót określonych w umowie lub projekcie. Przyjmuje się fikcję prawną, że inwestor zgodę wyraził.

Ponieważ jednak w art. 647¹ k.c. chodzi o odpowiedzialność inwestora za cudzy dług, interes inwestora został zabezpieczony poprzez obowiązek przedstawienia mu stosownej dokumentacji. Przyjmując fikcję wyrażenia w sposób bierny zgody, ustawodawca zakłada, że inwestor zapoznał się, a w każdym razie mógł się zapoznać z tą dokumentacją i ma, bądź powinien posiadać, wiedzę o zakresie robót i wynagrodzeniu uzgodnionym w umowie z podwykonawcą. Drugi sposób wyrażenia zgody (czynny) może przybrać różną formę. Inwestor może wyrażać ją w sposób wyraźny pisemnie bądź ustnie, albo poprzez inne zachowanie, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.). Może zatem nastąpić to poprzez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót, oraz dokonywanie podobnych czynności. Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności inwestora od przedłożenia mu dokumentacji, jeśli wyraża w sposób czynny zgodę na udział podwykonawcy w realizacji inwestycji. Może on uzyskać wiedzę o umowie pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą z dowolnego źródła, zarówno przed jej zawarciem, jak i później. Ustawodawca zakłada, że jeżeli inwestor zgodę w sposób czynny wyraża, to wie co robi i nie jest już potrzebny żaden mechanizm obronny”. Z przywołanego stanowiska Sądu Najwyższego wynika jednoznacznie, iż wysokość wynagrodzenia podwykonawcy i zakres wykonywanych przez niego robót należy do istotnych elementów umowy i inwestor winien o nich zostać poinformowany. Należy zatem uznać, iż akceptacji inwestora wymaga nie tylko sama umowa zawierana z podwykonawcą, ale każda jej modyfikacja co najmniej w zakresie istotnych jej elementów, czyli wynagrodzenia i zakresu prac. O ile wiedzę w przedmiocie zmiany zakresu prac zleconych inwestor może uzyskać również we własnym zakresie (np. w oparciu o dokumentację budowlaną, czy też za pośrednictwem reprezentującego go na budowie inspektora nadzoru), o tyle informacje o modyfikacji kontraktu podwykonawcy w zakresie wynagrodzenia uzyskać może wyłącznie od podmiotów trzecich (generalny wykonawca, podwykonawca). Obowiązująca zaś w ramach przedmiotowej inwestycji praktyka wskazuje, iż generalny wykonawca zgłaszał stronie pozwanej do akceptacji zmiany umów zawartych z podwykonawcami dotyczące nie tylko modyfikacji ich elementów istotnych, ale również innych zapisów kontraktowych, o czym świadczy chociażby fakt zgłoszenia do akceptacji aneksów nr (...) (którego egzemplarz przedłożony stronie pozwanej do akceptacji z nieznanymi przyczynami oznaczony został jako aneks nr (...) i 2 zawartych z powodem. Tym samym uznać należy, iż wolą stron umowy o roboty budowlane z dnia 3 czerwca 2011 r. (strona pozwana, generalny wykonawca) był wymóg uzyskania akceptacji nie tylko umów zawieranych z podwykonawcami, ale także każdorazowych zmian tych kontraktów bez względu na ich przedmiot.

Wskazać nadto należy, iż zgodnie z treścią art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. W uzasadnieniu uchwały z dnia 29 czerwca 1995 r. (sygn. akt III CZP 66/95, OSNC 1995/12/168) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że stosowanie metody kombinowanej w wykładni umów obejmuje zasadniczo dwie fazy. W pierwszej fazie sens oświadczenia woli ustala się, mając na uwadze rzeczywiste ukonstytuowanie się znaczenia między stronami a zatem, czy obie strony przypisywały oświadczeniom woli takie samo znaczenie. Na tym etapie decydujące jest zatem kryterium subiektywne (rzeczywista wola stron). Dopiero gdy okaże się, że strony nie przyjmowały takiego samego znaczenia oświadczenia woli, przejść należy do drugiej fazy i stosować kryteria obiektywne, a zatem sens oświadczenia woli ustalać na podstawie przypisania normatywnego, czyli jak adresat ten sens rozumiał i rozumieć powinien. W odniesieniu do oświadczeń woli składanych w formie pisemnej sens tych oświadczeń ustala się przede wszystkim przyjmując za podstawę wykładni tekst dokumentu, a zatem w pierwszej kolejności odwoływać się należy do językowych reguł znaczeniowych przy uwzględnieniu kontekstu i związków treściowych w tym dokumencie występujących, przy czym uwzględniać należy także okoliczności, w jakich oświadczenie zostało złożone, o ile dokument obejmuje takie informacje oraz cel oświadczenia wskazany w tekście dokumentu lub zrekonstruowany na podstawie zawartych w nim postanowień. Nie wyklucza to sięgnięcia do innych środków dowodowych umożliwiających przeprowadzenie wykładni wskazaną wyżej metodą kombinowaną. Również zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2002 r. (sygn. akt V CKN 679/00, LEX nr 54342), realizując kombinowaną metodę wykładni, należy brać pod uwagę nie tylko kontrowersyjny fragment tekstu, lecz także inne postanowienia umowy, a zarazem uwzględnić pozatekstowe okoliczności, np. rokowania poprzedzające zawarcie umowy, cele umowy, rozumienie tekstu, zachowanie stron itd. Przy wykładni umów art. 65 § 2 k.c. przyznaje pierwszeństwo kryteriom zamiaru stron i celu, jaki strony chciały osiągnąć zawierając

umowę. Chodzi tu o cel wspólny dla obu stron lub co najmniej jednej ze stron znany i zaakceptowany przez drugą stronę umowy, zindywidualizowany w warunkach konkretnej umowy (np. gospodarczy), który nie jest jednak tożsamy z jej podstawą prawną (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., sygn. akt III CSK 346/14, LEX nr 1677755).

Tym samym pomimo, iż umowa zawarta pomiędzy generalnym wykonawcą a stroną pozwaną nie przewidywała wprost konieczności akceptacji przez inwestora modyfikacji zawartych z podwykonawcami umów, wolą jej stron było, jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, aby każdorazowa zmiana postanowień kontraktów zawartych przez generalnego inwestora z podwykonawcami uzyskiwała aprobatę strony pozwanej i to bez względu na to, jakie regulacje podlegały modyfikacji. Wolą stron umowy nr (...)(...) była zatem nie tylko konieczność akceptacji przez stronę pozwaną zmian umów podwykonawczych dokonywanych przez generalnego wykonawcę w zakresie ich essentialia negotii, ale również wszelkich pozostałych modyfikacji. W świetle przedłożonej przez strony w toku niniejszego postępowania dokumentacji w ocenie Sądu nie ulga wątpliwości, iż strona pozwana wyraziła zgodę jedynie na modyfikację umowy nr (...) /bud. (...) w zakresie określonym w treści aneksu nr (...) do tegoż kontraktu. Treść pozostałych aneksów zawartych przez powoda z generalnym wykonawcą nie została przez stronę pozwaną zaakceptowana. Zawierające zmiany istotnych warunków umowy takich, jak wynagrodzenie powoda, czy też termin zakończenia wykonywanych przez niego prac, aneksy nr (...) nie zostały w ogóle stronie pozwanej przedłożone. Skoro strona pozwana nie miała możliwości zapoznania się z tymi dokumentami, trudno przyjąć, aby wyraziła zgodę na ich zawarcie. W ocenie Sądu nie sposób przyjąć w tym przypadku, aby strona pozwana mogła wyrazić zgodę na postanowienia wskazanych aneksów w sposób dorozumiany. Nie udowodnił bowiem powód, iż strona pozwana wiedząc o tego rodzaju uzgodnieniach uzyskała i akceptowała zwiększenie jego wynagrodzenia. Domniemaniu temu przeczy również postawa strony pozwanej prezentowana zarówno w toku niniejszego postępowania, jak i na etapie przedsądowego dochodzenia przez powoda dochodzonych należności. Otóż strona pozwana konsekwentnie, w pismach kierowanych do powoda i stanowiących odpowiedzi na otrzymywane wezwania do zapłaty, odmawiała zapłaty podnosząc, iż żądane przez powoda wynagrodzenie przekraczało wartość zaakceptowanej przez nią umowy, wskazując jednocześnie, iż nigdy nie zaakceptowała aneksów innych aniżeli oznaczony nr 2. Natomiast na zmiany umowy określone aneksem nr (...) strona pozwana nie wyraziła zgody w sposób wyraźny, o czym poinformowała generalnego wykonawcę pismem z dnia 11 lutego 2013 r. Przy czym brak jest podstaw, aby zgodnie z intencją strony pozwanej, przyjmować, że niewyrażenie zgody na modyfikację umowy w zakresie zmiany sposobu zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy wpływał na ważność odpowiedzialności gwarancyjnej strony pozwanej. Strona pozwana doskonale zdawała sobie bowiem sprawę, iż powód w dalszym ciągu wykonuje prace jako podwykonawca i wypłacane jest mu z tego tytułu wynagrodzenie. Skoro ustalona w treści aneksów zmiana wynagrodzenia powoda nie uzyskała wymaganej w okolicznościach niniejszej sprawy akceptacji inwestora, solidarna z generalnym wykonawcą odpowiedzialność strony pozwanej ograniczała się w ocenie Sądu do zapłaty powodowi wynagrodzenia do wysokości ustalonego w umowie nr (...) /bud. (...) w brzmieniu pierwotnym tj. kwoty 610 000 zł netto, czyli 750 300 zł brutto. Niezłożenie przez powoda zabezpieczenia w formie wynikającej z pierwotnego brzmienia umowy skutkowało mogło co najwyżej możliwością naliczenia przez wykonawcę kary umownej w wysokości 5% wynagrodzenia umownego brutto za każdy dzień opóźnienia na podstawie § 3 ust.2 umowy z 02 lipca 2012 r.

Zdaniem Sądu za zasadny uznać należało zarzut strony pozwanej dotyczący braku po jej stronie obowiązku zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia odpowiadającego wartością kosztem zakupu glikolu. Jedną z przyczyn modyfikacji w treści aneksu nr (...) wysokości należnego powodowi wynagrodzenia ryczałtowego był fakt ograniczenia przez powoda za zgodą generalnego wykonawcy zakresu przyjętych na siebie umową nr (...) /bud. (...) zobowiązań w postaci zakupu glikolu. Strony wskazanej umowy, jak wynika właśnie z treści aneksu nr (...) ustaliły, iż glikol nabyty zostanie przez generalnego wykonawcę i w związku z tym o tenże koszt wynagrodzenie powoda ulegnie obniżeniu. Fakt zakupu przez generalnego wykonawcę glikolu potwierdzili również zeznający w niniejszej sprawie świadkowie S. O. i K. P.. Koszt nabycia glikolu określony został w treści aneksu nr (...) na kwotę 19 500 zł netto, co daje 23 985 zł brutto. Cena ta nie była przez żadną ze stron kwestionowana w toku niniejszego postępowania. Stosownie zaś do brzmienia § 3 ust. 5 umowy nr (...) /bud. (...) należne powodowi wynagrodzenie ulegało obniżeniu o wartość robót wartość robót zaniechanych, niewykonanych lub z wykonania, których zrezygnował. Wobec powyższego wynagrodzenie ryczałtowe powoda ulegało obniżeniu o koszt zakupu przez generalnego wykonawcę glikolu.

Pozostałe podnoszone przez stronę pozwaną zarzuty były bezzasadne. W pierwszej kolejności odnieść należy się do stanowiska strony pozwanej, jakoby żądana przez powoda należność była niewymagalna w zakresie kwoty 23 339,25 zł stanowiącej równowartość kaucji gwarancyjnej i winna zostać o kwotę tą obniżona. Pierwotnie w umowie nr (...)/bud. (...) strony ustaliły, iż zabezpieczenie roszczeń generalnego wykonawcy z tytułu nienależytego wykonania przez powoda przedmiotu umowy stanowić będą stosowne gwarancje bankowe bądź ubezpieczeniowe (§ 3 ust. 2 umowy). Zmiana tego zapisu, a tym samym możliwość dokonania zabezpieczenia w formie gotówkowej poprzez zatrzymanie 3 % wartości brutto umowy z faktury końcowej dokonana została mocą aneksu nr (...), któremu strona pozwana wyraźnie się sprzeciwiła. Skoro, jak już ustalono, wolą stron umowy nr (...)(...) tj. strony pozwanej i generalnego wykonawcy była każdorazowa akceptacja przez inwestora wszelkich modyfikacji umów zawieranych z podwykonawcami, odmowa zaakceptowania przez stronę pozwaną aneksu nr (...) skutkowałą koniecznością uznania modyfikacji umowy nr (...)/bud. (...) dokonanych tymże dokumentem za nieważne. Tym samym w zakresie zabezpieczenia wykonania umowy przez powoda wiążącymi były zapisy § 3 ust. 2 i § 4 ust. 10 umowy w pierwotnym brzmieniu. Wobec tego, wbrew twierdzeniom strony pozwanej, należne powodowi wynagrodzenie nie podlegało pomniejszeniu o wysokość zabezpieczenia (kaucji gwarancyjnej) i było w tym zakresie w pełni wymagalne.

Nawet zaś uznanie zasadności obniżenia wynagrodzenia powoda o wartość kaucji gwarancyjnej nie przesądza o niewymagalności roszczenia powoda o zapłatę tejże kwoty przez stronę pozwaną. Jak podkreślono w części wstępnej rozważań istotą regulacji objętej przepisem art. 647¹ k.c. jest solidarność inwestora i wykonawcy, która wyraża się w prostej zasadzie, iż inwestor nie może odpowiadać wobec podwykonawcy w zakresie większym niż wykonawca. W sytuacji zatem, gdyby wykonawca uprawniony był do zatrzymania części wynagrodzenia z tytułu zabezpieczenia roszczeń na okres gwarancji i rękojmi, wówczas również inwestor nie miałby obowiązku zapłaty wykonawcy zatrzymanej na ten cel części wynagrodzenia. Niemniej jednak nie można tracić z pola widzenia zmiany stosunków pomiędzy upadłym a jego wierzycielami z chwilą ogłoszenia upadłości. Na mocy art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe (t. jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 233 z późn. zm.) zobowiązania pieniężne upadłego, których termin płatności świadczenia jeszcze nie nastąpił, stają się wymagalne z dniem ogłoszenia upadłości. R. legis tego przepisu, co wynika z uzasadnienia projektu ustawy, jest potrzeba zmiany stosunków prawnych pomiędzy upadłym a jego wierzycielami. Stąd wymuszona treścią cytowanego przepisu ingerencja w sferę prawa materialnego, gdyż przepis ten ma charakter bezwzględnie obowiązujący i nawet odmienne zapisy umowne nie mogą wyłączać jego stosowania. Należy wprawdzie podkreślić, iż zgodnie z poglądami doktryny termin wymagalności na podstawie art. 91 ust 1 prawa upadłościowego nie zmienia się w stosunku do osób, które odpowiadają razem z upadłym, niemniej jednak, poglądy te nie dotyczą odpowiedzialności gwarancyjnej z art. 647¹ k.c. Dodatkowo zważyć należy, iż inwestora nie łączy z wykonawcą ani umowa gwarancyjna ani też nie przysługują mu w stosunku do wykonawcy roszczenia z tytułu rękojmi, które dawałyby mu uprawnienie do powstrzymania się z zapłatą wynagrodzenia w tej części. Stąd też ogłoszenie upadłości generalnego wykonawcy skutkowałą wymagalnością wszelkich jego zobowiązań, w tym o zwrot kaucji gwarancyjnych czy innego rodzaju gotówkowych zabezpieczeń prawidłowego wykonania umów przez podwykonawców.

Strona pozwana zarzucała również, iż nie mogła zostać obciążona wzrostem kosztów budowy w kwocie 42 000 zł netto poprzez zastosowanie urządzeń alternatywnych, o których nie wiedziała, a które koszt ten bezpodstawnie znacznie zawiążyły. Podnosiła strona pozwana w związku z tą okolicznością, iż nie zaakceptowała wymienników producenta D. przed ich wbudowaniem przez powoda. W tym miejscu wskazać należy, iż jak wynika z przedłożonych przez powoda dokumentów (załącznik nr 1 do protokołu negocjacji z dnia 11 czerwca 2012 r., aneks nr (...) do umowy nr (...)/bud. (...)) zwiększenie jego wynagrodzenia o kwotę 42 000 zł netto nastąpić miało w przypadku niezaakceptowania przez stronę pozwaną proponowanych przez powoda równoważnych wymienników. Ostatecznie zaś propozycja powoda w tym zakresie nie uzyskała akceptacji projektanta i powód zastosował wymienniki zgodne z projektem budowlanym. Tym samym wbrew stanowisku strony pozwanej powód nie wbudował wymienników alternatywnych, ale te, które zostały objęte zakresem zawartej przez niego umowy z generalnym wykonawcą, co nie pozwalało w ocenie Sądu na obniżenie należnego powodowi wynagrodzenia o kwotę 42 000 zł netto. Wprawdzie z tytułu konieczności zainstalowania wymienników zgodnych z projektem powód domagał się powiększenia swojego wynagrodzenia, na co

przystał generalny wykonawca i czego efektem były aneksy nr (...), tym niemniej jak już wskazano ustalenia te nie wiązały strony pozwanej. Co się tyczy natomiast pozostałych zastosowanych przez powoda urządzeń równoważnych, wskazać należy, iż strona pozwana zgodę na modyfikację umowy w tym zakresie wyraziła w sposób konkludentny akceptując użyte przez powoda materiały w toku procesu budowlanego, czego przykładem może być chociażby karta zatwierdzenia materiału nr (...). Z treści dokumentu tego wynika, iż użycie przez powoda urządzeń równoważnych uzyskało nie tylko akceptację działającego w imieniu strony pozwanej inspektora nadzoru, ale również zatwierdzone zostało przez pracownika strony pozwanej. Uznać wobec tego należy, iż strona pozwana zaakceptowała użycie przez powoda materiałów alternatywnych nie domagając się od generalnego wykonawcy modyfikacji zawartej z powodem umowy poprzez obniżenie należnego podwykonawcy wynagrodzenia o różnicę pomiędzy wartością materiałów zalecanych przez projektanta a ceną materiałów przez powoda użytych. Tym samym strona pozwana wyraziła zgodę na zastosowanie przez powoda materiałów tańszych przy dotychczasowej wysokości jego wynagrodzenia. Ponadto strona pozwana nie zaferowała Sądowi jakichkolwiek dokumentów pozwalających na ustalenie różnicy pomiędzy wartością użytych przez powoda zamienników a wartością materiałów zaleconych przez projektanta, pozwalających na ewentualne obniżenie wynagrodzenia powoda.

Argumentując brak obowiązku zapłaty jakichkolwiek dalszych kwot na rzecz powoda niż zostały mu dotychczas wypłacone, strona pozwana powoływała się na treść składanych przez powoda oświadczeń z dnia 5 grudnia 2013 r. i 8 stycznia 2014 r.. W dokumentach tych wedle strony pozwanej powód jednoznacznie oświadczył, iż nie przysługują mu jakiegokolwiek roszczenia względem generalnego wykonawcy, co równocześnie wyłączało solidarną odpowiedzialność inwestora. Wprawdzie w treści oświadczenia z dnia 5 grudnia 2013 r. powód oświadczył, iż należne mu w związku z wykonanymi i odebranymi robotami wynagrodzenie do dnia 30 listopada 2013 r. wg wcześniej wystawionych faktur VAT zostało przez generalnego wykonawcę uregulowane w całości i do dnia złożenia oświadczenia nie występowały żadne należne od generalnego wykonawcy kwoty wynagrodzenia, odszkodowań, zaległości, czy innych zobowiązań umownych, jednakże w dalszej części dokumentu powód jednoznacznie wskazał, iż do zapłaty pozostała jeszcze kwota 75 030 zł brutto wynikająca z płatnej do dnia 4 stycznia 2014 r. faktury VAT wystawionej w dniu 5 grudnia 2013 r., czyli w istocie należność dochodzona w niniejszym postępowaniu. Najmniejszych zaś wątpliwości co do zadłużenia generalnego wykonawcy względem powoda nie pozostawia treść oświadczenia z dnia 8 stycznia 2014 r. W dokumencie tym powód wskazał wyraźnie, iż na dzień złożenia oświadczenia wymagalna jest wierzytelność w kwocie 51 690,75 zł brutto, a niewymagalne jest jeszcze roszczenia o zapłatę kwoty 23 339,25 zł zatrzymanej tytułem zabezpieczenia roszczeń z tytułu gwarancji i rękojmi. Analizując treść powyższych oświadczeń Sąd nie stwierdził, aby powód w jakikolwiek sposób przyznawał, iż nie przysługują mu żadne wierzytelności od generalnego wykonawcy. Wręcz przeciwnie, powód konsekwentnie wskazuje na istnienie zadłużenia generalnego wykonawcy w kwocie 75 030 zł brutto. Sumę bowiem wskazanych w oświadczeniu z dnia 8 stycznia 2014 r. należności (51 690,75 zł i 23 339,25 zł) stanowi właśnie kwota 75 030 zł i takową też wartość ma faktura VAT nr (...) z dnia 5 grudnia 2013 r., stanowiąca podstawę żądania pozwu. Co więcej w tymże oświadczeniu powód wyraźnie podaje, iż przysługująca mu wierzytelność od generalnego wykonawcy jest w znacznej części (51 690,75 zł) wymagalna. Z tych też względów w ocenie Sądu wyciągnięte przez stronę pozwaną wnioski, jakoby powód w treści wskazanych oświadczeń wskazywał, iż nie przysługują mu w stosunku do generalnego wykonawcy żadne wymagalne roszczenia i nie są mu należne żadne inne kwoty za roboty wykonane w ramach umowy, okazały się całkowicie błędne.

Strona pozwana zarzucała nadto, że należność objęta pozwem nie jest wymagalna, gdyż powód nie dołączył do wystawianych przez siebie faktur VAT wymaganych dokumentów tj. protokołu rozliczeń materiałowych, niezbędnych certyfikatów, deklaracji zgodności i atestów na wbudowane materiały oraz miesięcznego protokołu rzeczowo – finansowego. Jak wynika z treści umowy łączącej powoda z generalnym wykonawcą, wynagrodzenie należne powodowi miało być płatne w ciągu 30 dni otrzymania przez generalnego wykonawcę prawidłowo wystawionej faktury wraz z dokumentami odbiorowymi w postaci protokołu odbioru (zaawansowania) podpisanego przez inspektora nadzoru i kierownika budowy, protokołu rozliczeń materiałowych podpisanego przez kierownika budowy oraz przekazanych generalnemu wykonawcy niezbędnych certyfikatów, deklaracji zgodności i atestów na wbudowane materiały. Strony umowy nr (...)/bud. (...) uzgodniły dodatkowo, że złożenie faktury VAT bez któregoś z załączników powodować mogło wstrzymanie zapłaty faktury bez prawa do naliczania odsetek za zwłokę. W ocenie Sądu

takie ustalenia stron, które uzależniają wymagalność zapłaty wynagrodzenia od dokonania innych czynności, poza wykonaniem robót objętych umową, w szczególności przedłożenia odpowiedniej dokumentacji, są dopuszczalne, zgodnie z wynikającą z art. 353¹ k.c. zasadą swobody umów. Jednakże Sąd nie znalazł podstaw pozwalających na uznanie, iż wymagane umową nr (...)/bud. (...) dokumenty rozliczeniowe nie zostały przez powoda złożone. Strona pozwana ograniczyła się bowiem do zakwestionowania faktu dołączenia dokumentów w toku niniejszego postępowania, nie kwestionowała natomiast kompletności dokumentacji w toku procesu budowlanego czy na etapie przedsądowego dochodzenia przez powoda należności, gdzie w piśmie z dnia 4 stycznia 2014 r. powód wskazywał, iż kompletna dokumentacja została stronie pozwanej przekazana w terminie wcześniejszym, a strona pozwana twierdził tych nie negocjowała w prowadzonej z powodem korespondencji ani też nie wzywała go do uzupełnienia dokumentacji. Nie wskazywała również strona pozwana, iż wobec nieprzedłożenia dokumentów przez powoda nie można było dokonać niezbędnych odbiorów, czy uzyskać wymaganych zgód na użytkowanie obiektu, a także nie podała, że instytucja nadzorująca inwestycję z ramienia Unii Europejskiej zgłaszała jakiegokolwiek zastrzeżenia w zakresie brakujących dokumentów. Co zaś istotne generalny wykonawca zwrócił się pismem z dnia 1 lutego 2013 r. do strony pozwanej o dokonanie zapłaty z należnego mu wynagrodzenia bezpośrednio na rzecz swoich podwykonawców, w tym na rzecz powoda z tytułu faktury VAT nr (...). Bezspornym w niniejszej sprawie zaś było, iż wynagrodzenie objęte powyższą fakturą VAT zostało powodowi wypłacone. Gdyby zatem składane przez powoda dokumenty rozliczeniowe objęte były jakimikolwiek brakami, jak twierdzi strona pozwana, nie dokonano by zapłaty za wystawiane przez powoda faktury VAT, a w szczególności za fakturę VAT nr (...). Przyjąć zatem należało, iż dokumenty pozwalające na wypłatę powodowi wynagrodzenia, o których w umowie nr (...)/bud. (...) zostały przez powoda złożone. Ponadto ewentualne braki dokumentacji w tym zakresie nie były podnoszone w toku procesu budowlanego ani przez reprezentującego stronę pozwaną inspektora nadzoru, ani też przez samą Politechnikę (...). Należy mieć na uwadze, iż inwestycja została zakończona i rozliczona przez stronę pozwaną, gdyby zatem istniały jakiegokolwiek braki w dokumentacji, strona pozwana nie zakończyłaby projektu i żądałaby przedłożenia brakujących dokumentów. Co więcej strona pozwana zasadności powyższego zarzutu nawet w najmniejszym stopniu nie próbowała udowodnić, ograniczając się wyłącznie do twierdzeń zawartych w swoich pismach procesowych. Czynności te były w ocenie Sądu niewystarczające do obalenia domniemania kompletności dokumentacji złożonej przez powoda w toku procesu budowlanego.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawały okoliczności otrzymania przez powoda wynagrodzenia w oparciu o wystawiane przez niego faktury VAT za wyjątkiem wynagrodzenia objętego fakturą VAT nr (...) z dnia 5 grudnia 2013 r. Tym samym w okolicznościach niniejszej sprawy rolą Sądu okazało się ustalenie, czy powód otrzymał w całości przewidziane umową nr (...)/bud. (...) w brzmieniu pierwotnym wynagrodzenie tj. 750 300 zł (610 000 zł netto), które winno było zostać pomniejszone o niezrealizowany koszt zakupu glikolu, czyli kwotę 23 985 zł (19 500 zł netto). Stąd też w ocenie Sądu należne powodowi wynagrodzenie wynosiło 726 315 zł (750 300 zł - 23 985 zł). Za wykonane prace powód otrzymał dotychczas wynagrodzenie w łącznej kwocie 702 945 zł (221 400 zł + 210 330 zł + 166 050 zł + 55 350 zł + 49 815 zł). Różnica pomiędzy należnym powodowi wynagrodzeniem a wynagrodzeniem otrzymanym wynosi zatem 23 370 zł (726 315 zł - 702 945 zł) i taka też kwota podlegała zasądzeniu na rzecz powoda, o czym orzeczono w pkt. I sentencji wyroku.

Z uwagi na niezasadność części zarzutów podniesionych przez stronę pozwaną, przy jednoczesnym spełnieniu przesłanek podstaw jej odpowiedzialności względem powoda, a określonych w powołanym art. 647¹ k.c., roszczenie w zakresie należności głównej należało uwzględnić w zakresie żądania zapłaty kwoty 23 370 zł. W pozostałym zaś zakresie powództwo oddalono.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, termin płatności faktury VAT nr (...) upływał z dniem 4 stycznia 2014 r., a zatem od następnego dnia strona pozwana pozostawała w opóźnieniu, co po myśli art. 481 § 1 k.c. uzasadniało uwzględnienie żądania zasądzenia odsetek od dnia 5 stycznia 2014 r.

Z powyższych względów, Sąd orzekł jak w pkt I i II sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach zawarte w pkt III sentencji oparto na treści art. 100 k.p.c., w myśl którego w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powód wygrał proces w

31 %, zaś strona pozwana w tym zakresie go przegrała. Na poniesione przez powoda koszty składały się: kwota 3 752 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 7 200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Ogółem poniesione przez powoda koszty procesu wyniosły 10 969 zł, co przy uwzględnieniu wyniku sporu czyniło zasadnym żądanie zwrotu tych kosztów w 31 %, to jest w kwocie 3 400 zł. Strona pozwana natomiast poniosła koszty procesu w postaci kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7 200 zł (§ 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490), oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Z ogólnej kwoty poniesionych przez stronę pozwaną kosztów w wysokości 7 217 zł należne było 69 % tych kosztów, co stanowiło kwotę 4 980 zł. Po wzajemnej kompensacji poniesionych przez strony kosztów, w pkt III sentencji wyroku Sąd zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1 580 zł (4 980 zł – 3 400 zł) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd uwzględnił wnioski stron o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej mając na względzie zawilość i charakter sprawy, o czym świadczy chociażby ilość składanych przez strony pism procesowych oraz ich objętość. Zresztą obydwie strony były zgodne, co do pracochłonności i stopnia skomplikowania sprawy, wnosząc o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.